

Byla C-644/20

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2020 m. lapkričio 26 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Sąd Okręgowy w Poznaniu (Lenkija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. lapkričio 10 d.

Apeliantas:

W. J.

Kita proceso šalis:

L. J. ir J. J., atstovaujami atstovės pagal įstatymą A. P.

(orig. p. 1) <...>

NUTARTIS

2020 m. lapkričio 10 d.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy (Poznanės apygardos teismo XV civilinių bylų apeliacinis skyrius)

<...>

<...> (kolegijos sudėtis)

2020 m. lapkričio 10 d. Poznanėje uždareme posėdyje išnagrinėjęs

bylą pagal nepilnamečių L. J. ir J. J., atstovaujamų atstovės pagal įstatymą A. P.,

ieškinį W. J.

dėl išlaikymo,

atsakovui pateikus skundą dėl

2019 m. balandžio 11 d. *Sąd Rejonowy w Pile* (Pilos miesto apylinkės teismas) sprendimo

<...>

nutarė:

1) Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateikti tokį prejudicinį klausimą:

„Ar Europos bendrijos 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos sprendimu 2009/941/EB patvirtinto 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolo dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės (OL L 331, 2009, p. 17) 3 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad kreditorius, kuris yra vaikas, gali įgyti naują nuolatinę gyvenamąją vietą valstybėje, kurioje yra neteisėtai laikomas, tuo atveju, kai teismas įpareigojo grąžinti kreditorių į valstybę, kurioje jis nuolat gyveno prieš pat neteisėtą paėmimą?“

2) Sustabdyti bylos nagrinėjimą.

<...> (kolegijos sudėtis)

(orig. p. 2) Motyvai

I. Bylos dalykas

- 1 2018 m. balandžio 7 d. nepilnamečiai ieškovai L. J. ir J. J., gyvenantys K., Lenkijoje, kuriems atstovauja motina A. P., *Sąd Rejonowy w Pile* pareiškė tėvui W. J., gyvenančiam H., Didžiojoje Britanijoje, ieškinį dėl 1 200 PLN dydžio per mėnesį išlaikymo. 2019 m. vasario 11 d. atsakovas pateikė procesinį dokumentą, atsiliepimą į ieškinį, kuriuo išitraukė į ginčą ir neužginčijo nacionalinės jurisdikcijos nebuvimo.
- 2 2019 m. balandžio 11 d. sprendimu <...> *Sąd Rejonowy w Pile* priteisė iš atsakovo kiekvienam ieškovui po 1 000 PLN išlaikymo išmoką, iš viso 2 000 PLN per mėnesį, pradedant nuo 2018 m. lapkričio 7 d., atmetė ieškinį dėl likusios dalies ir nusprendė dėl bylinėjimosi išlaidų. Sprendime išlaikymo prievolei tarp šalių buvo taikomos *Ustawa z 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (1964 m. vasario 25 d. Šeimos ir globos kodeksas) (*Dz. U.*, 1359 pozicija) nuostatos.
- 3 Atsakovas apskundė šį sprendimą, nurodydamas, kad faktinės aplinkybės buvo įvertintos klaidingai, nes neatsižvelgta į tai, jog ieškovų motiną teismas įpareigojo grąžinti vaikus tėvui iki 2019 m. birželio 26 d., o tai reiškia, kad atsakovo pareiga mokėti išlaikymą yra nepagrįsta. Atsakovo apeliacinį skundą šioje byloje nagrinėja *Sąd Okręgowy w Poznaniu* (Poznanės apygardos teismas).

II. Faktinės aplinkybės

- 4 Ieškovė gimė 2015 m. birželio 10 d., ieškovas – 2017 m. gegužės 29 d. Ieškovai gimė Didžiojoje Britanijoje ir turi Lenkijos ir Didžiosios Britanijos pilietybę. Ieškovai gimė nesantuokiniams partneriams, Lenkijos piliečiams A. P. ir W. J. Ieškovų tėvai susipažino 2012 m. Didžiojoje Britanijoje, kur jie gyveno ir dirbo.
- 5 2017 m. spalio 25 d. ieškovė kartu su motina atvyko į Lenkiją laikotarpiui iki 2017 m. spalio 7 d. Atvykimo priežastis buvo motinos asmens tapatybės kortelės galiojimo pasibaigimas. Šios viešnagės metu ieškovų motina atsakovą informavo, kad ketina pasilikti Lenkijoje ilgiau, ir atsakovas su tuo sutiko. 2017 m. spalio 7 d. A. P. grįžo į Didžiąją Britaniją, o 2017 m. spalio 8 d. vėl iš ten išvyko (**orig. p. 3**), pasiimdama su savimi ieškovą. Po kelių dienų atsakovui buvo pranešta, kad motina su ieškovais ketina nuolat likti Lenkijoje. Atsakovas su tuo nesutiko.
- 6 Atsakovas pagal 1980 m. spalio 25 d. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų (*Dz. U.* 1998, Nr. 108, 528 pozicija; toliau – 1980 m. Hagos konvencija) pateikė Didžiosios Britanijos centrinei įstaigai prašymą dėl ieškovų grąžinimo į Didžiąją Britaniją. 2018 m. sausio 3 d. prašymas buvo perduotas *Sąd Rejonowy w Pile*, o šis 2018 m. vasario 26 d. nutartimi <...> atsisakė įpareigoti grąžinti ieškovus. Atsakovui pateikus apeliacinį skundą, 2019 m. gegužės 24 d. nutartimi <...> *Sąd Okręgowy w Poznaniu* pakeitė skundžiamą nutartį ir įpareigojo motiną grąžinti nepilnamečius ieškovus atsakovui iki 2019 m. birželio 26 d. Ši nutartis buvo priimta konstatavus, kad ieškovai Lenkijoje buvo laikomi neteisėtai, o prieš tai nuolat gyveno Didžiojoje Britanijoje, be to, nebuvo didelės rizikos, kad ieškovus grąžinus jiems būtų padaryta fizinė ar psichinė žala arba kad ieškovai pakliūtų į kitą netoleruotiną situaciją, kaip tai suprantama pagal 1980 m. Hagos konvencijos 13 straipsnio 1 dalies b punktą.
- 7 2019 m. gegužės 24 d. *Sąd Okręgowy w Poznaniu* nutartis yra įsiteisėjusi. Vykdam šią nutartį ieškovai turi būti grąžinti į Didžiąją Britaniją, nes atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta vis dar yra toje valstybėje.
- 8 2019 m. balandžio 11 d. ieškovai kartu su motina apsigyveno vietovėje K., jos tėvams priklausančiame bute. Be tėvų, šiame bute taip pat gyveno motinos brolis ir nepilnametė motinos velionės sesers dukra. Tuo metu ieškovė lankė darželį. Ieškovu rūpinosi motina. Dėl imuninės sistemos nepakankamumo jis buvo nuolat prižiūrimas medicinos įstaigose Didžiojoje Britanijoje ir Lenkijoje, periodiškai hospitalizuojamas. Lenkijoje motina gaudavo socialinę paramą už rūpinimąsi ieškovais, patikėtais jos globai.
- 9 Motina negrąžino ieškovų per nustatytą terminą iki 2019 m. birželio 26 d. Atsakovas pateikė prašymą priverstinai įvykdyti nutartį, įpareigojančią grąžinti ieškovus. 2019 m. spalio 28 d. nutartimi <...> *Sąd Rejonowy w Pile* nurodė teismo kuratoriui priverstinai paimti ieškovus iš motinos. Ši nutartis nebuvo įvykdyta, nes motina pasislėpė (**orig. p. 4**) kartu su ieškovais. Dėl to policija nurodė ieškoti ieškovų. Paieška iki šiol nesėkminga.

III. Europos Sąjungos teisė

- 10 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (OL L 7, 2009, p. 1; toliau – Reglamentas Nr. 4/2009) 15 straipsnyje nurodoma, kad išlaikymo prievolėms taikytina teisė nustatoma pagal 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolą dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės (toliau – Hagos protokolas) valstybėse narėse, kurioms šis teisės aktas privalomas.
- 11 Hagos protokolas patvirtintas Europos bendrijos 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos sprendimu 2009/941/EB (OL L 331, 2009, p. 17). Pagal protokolo 1 straipsnį protokole nustatoma teisė, taikytina išlaikymo prievolėms, kylančioms iš šeimos santykių, tėvystės ar motinystės, santuokos ar giminystės, įskaitant vaiko išlaikymo prievolę vaiko atžvilgiu, nepaisant tėvų šeiminės padėties. Pagal Hagos protokolo 2 straipsnį jo nuostatos taikomos nepriklausomai nuo to, ar taikytina teisė yra susitariančiosios valstybės teisė. O pagal Hagos protokolo 3 straipsnio 1 dalį išlaikymo prievolės reglamentuoja kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė, išskyrus atvejus, kai protokole nustatyta kitaip. Pagal protokolo 3 straipsnio 2 dalies nuostatą, jei kreditorius keičia nuolatinę gyvenamąją vietą, naujos nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė taikoma nuo pakeitimo momento.

IV. Lenkijos teisė

- 12 Pagal *Ustawa z 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe* (2011 m. vasario 4 d. Įstatymas dėl tarptautinės privatinės teisės) (*Dz. U.*, 2015, 1792 pozicija) 63 straipsnį išlaikymo prievolėms taikytina teisė nustatyta Reglamente Nr. 4/2009.

V. Europos Sąjungos teisės išaiškinimo poreikis

- 13 Hagos protokolo 3 straipsnio 1 dalyje išlaikymo prievolei taikytina teisė siejama su kreditoriaus nuolatinė gyvenamąja vieta. Hagos protokolo (**orig. p. 5**) 3 straipsnio 2 dalyje nustatytas su išlaikymo prievole susijusios teisės kintamumo principas. Pagal šią nuostatą išlaikymo prievolei taikytina teisė yra faktinės kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos teisė nuo pakeitimo momento.
- 14 Sąvoka „nuolatinė gyvenamoji vieta“ yra universali ir vartojama ir kituose Europos ir tarptautinės teisės aktuose. Ši sąvoka yra vienas iš jurisdikcijos kriterijų bylose, susijusiose su išlaikymo prievolėmis (Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnis), ir bylose, susijusiose su tėvų pareigomis (2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (toliau – Reglamentas Nr. 2201/2003) 8 straipsnis). 1980 m. Hagos konvencijoje ir Reglamente Nr. 2201/2003 vartojant

sąvoką „nuolatinė gyvenamoji vieta“ apibrėžiama ir neteisėtai išvežto ar negražinamo vaiko teisinė padėtis. Šie argumentai pagrindžia vienodą šios sąvokos aiškinimą visuose Europos ir tarptautinės teisės aktuose.

- 15 Nagrinėjamoje byloje išlaikymo kreditoriai yra nepilnamečiai. Nepilnamečių vaikų nuolatinės gyvenamosios vietos sąvoką Europos Sąjungos Teisingumo Teismas aiškino daug kartų. Šios srities jurisprudencijoje nustatyta, jog vaiko gyvenamoji vieta yra ta vieta, kur vaikas tam tikru būdu integravosi į socialinę ir šeiminingą aplinką, kur visų pirma patvirtina gyvenimo valstybės narės teritorijoje ir šeimos persikėlimo į šią valstybę trukmė, reguliarumas, sąlygos ir priežastys, vaiko pilietybė, mokyklos lankymo vieta ir sąlygos, kalbos žinios ir šeiminiai bei socialiniai vaiko ryšiai toje valstybėje (2009 m. balandžio 2 d. sprendimas byloje C-523/17 ir 2010 m. gruodžio 22 d. sprendimas byloje C-497/10). Todėl vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta yra vieta, kur faktiškai yra jo gyvenimo centras (2018 m. birželio 28 d. sprendimas byloje C-512/17).
- 16 Atsižvelgiant į nurodytą jurisprudenciją sąvoka „nuolatinė gyvenamoji vieta“ iš esmės yra fakto klausimas (2017 m. birželio 8 d. sprendimo byloje C-111/17 51 punktas ir 2018 m. balandžio 10 d. sprendimo byloje C-85/18 49 punktas). Todėl nuolatinės gyvenamosios vietos pakeitimas, kuris pagal Hagos protokolo 3 straipsnio 2 dalį pateisina gyvenamosios vietos valstybės teisės kaip taikytinos išlaikymo prievolei taikymą, gali įvykti (**orig. p. 6**) faktinėms aplinkybėms pasikeitus taip, kad kreditoriaus gyvenimas naujoje valstybėje pasiekė stabilumo laipsnį, būdingą nuolatinei gyvenamajai vietai. Atsižvelgiant į tai, kyla klausimas, ar toks gyvenimo situacijos stabilizavimas gali įvykti ir tuomet, kai kreditorius, kuris yra vaikas, naujojoje valstybėje laikomas neteisėtai, o jo negražinantis vienas iš tėvų atsisako vykdyti teismo sprendimą, kuriuo buvo įpareigotas grąžinti vaiką į valstybę, kurioje šis turėjo nuolatinę gyvenamąją vietą prieš pat neteisėtą paėmimą.
- 17 Pateiktą abejonę galima išsklaidyti turint omenyje tai, kad nuolatinės gyvenamosios vietos nustatymas yra grynai fakto klausimas. Taip vertinant, aplinkybė, kad vaikas buvo neteisėtai sulaikytas, neturėtų paveikti galimybės įgyti naują nuolatinę gyvenamąją vietą buvimo valstybėje. Tik nuo vertinimo priklauso, ar vaiko gyvenimo centras iš tikrųjų buvo perkeltas į tą valstybę. Todėl neatmestina, kad po neteisėto negražinimo valstybė, į kurią vaikas buvo išvežtas, po išvežimo taps jo nuolatine gyvenamąja vieta (2010 m. liepos 1 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-211/10 41 ir 44 punktai). Panašią poziciją galima rasti ir kai kurių nacionalinių teismų jurisprudencijoje (žr. 2013 m. birželio 27 d. Austrijos Aukščiausiojo Teismo sprendimą 1Ob 91/13h ir 2017 m. rugpjūčio 31 d. Lenkijos Aukščiausiojo Teismo sprendimą V CSK 303/17). Tokia galimybė taip pat kyla iš Reglamento Nr. 2201/2003 10 straipsnio, kuriame tiesiogiai nustatyta, kad, vaiką neteisėtai išvežus ar negražinus, kita valstybė narė gali tapti vaiko nuolatine gyvenamąja vieta.
- 18 Vis dėlto Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija gali pagrįsti ir kitokį šios problemos sprendimą. Atsižvelgiant į šią jurisprudenciją, nustatant

vaiko nuolatinę gyvenamąją vietą taip pat didelę faktinę reikšmę turi teismo sprendimai, kuriais nustatoma, kurioje valstybėje vaikas turėtų gyventi. Todėl laikoma, kad vertinant nuolatinę gyvenamąją vietą laikymo valstybėje į laikotarpį po sprendimo, nustatančio vaiko gyvenamąją vietą kilmės valstybėje, priėmimo negalima atsižvelgti (2014 m. spalio 9 d. sprendimo byloje C-376/14 56 punktas). Panašiai galima suprasti poziciją, pagal kurią tuo atveju, kai vaikas, kurio nuolatinei gyvenamoji vieta buvo vienoje valstybėje narėje, vieno iš tėvų buvo neteisėtai išvežtas į kitą valstybę narę, tos kitos valstybės narės teismai (**orig. p. 7**) neturi jurisdikcijos nagrinėti prašymo dėl išlaikymo išmokos nustatymo šio vaiko atžvilgiu, jeigu nėra jokių požymių, kad kitas iš tėvų pritarė dėl jo išvežimo arba nepateikė prašymo grąžinti (2018 m. balandžio 10 d. sprendimo byloje C-85/18 57 punktas). Pagal Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnio b punktą jurisdikcija tokioje byloje taip pat turėtų priklausyti kreditoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos teismams.

- 19 Reglamente Nr. 4/2009 ir Hagos protokole reglamentuojama tik bylose dėl išlaikymo prievolių taikytina jurisdikcija ir teisė. Abiejuose teisės aktuose, skirtingai nei Reglamente Nr. 2201/2003, nėra atskirų nuostatų, reglamentuojančių nuolatinės gyvenamosios vietos santykį su teismų jurisdikcija tuo atveju, kai kreditorius yra vaikas ir neteisėtai laikomas kitoje valstybėje narėje. Tai gali pateisinti išvadą, kad pagal Hagos protokolo 3 straipsnio 2 dalį neteisėtas laikymas neturi jokios įtakos vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos įgijimui laikymo valstybėje, todėl po tokio pakeitimo išlaikymo prievolei gali būti taikoma tos valstybės teisė, kaip naujos nuolatinės gyvenamosios vietos teisė, nuo pakeitimo momento. Nustatant išlaikymo prievolėms taikytiną teisę, nebuvo numatytas joks tiesioginis ar netiesioginis pagrindas neatsižvelgti į faktines aplinkybes, susijusias su vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos pakeitimo padariniais tuo atveju, kai šio pakeitimo priežastis yra neteisėtas laikymas. Vertinti kitaip galima tik tuo atveju, kai nuolatinei gyvenamoji vieta yra teismo jurisdikcijos byloje dėl išlaikymo prievolių kriterijus. Pagal Reglamento Nr. 4/2009 9 straipsnio d punktą jurisdikciją tokioje byloje taip pat turi teismas, kuris turi jurisdikciją nagrinėti su tėvų pareigomis susijusią bylą, jei kartu keliamas reikalavimas dėl išlaikymo. Tai atveria kelią pagalbiniam Reglamento Nr. 2201/2003 10 straipsnio, kuriuo užtikrinama, kad būtų išlaikyta valstybės, kurioje vaikas nuolat gyveno prieš pat neteisėtą išvežimą ar laikymą, teismų jurisdikcija, taikymui (šiuo klausimu žr. 2018 m. balandžio 10 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo byloje C-85/18 55 punktą). Vis dėlto negalima naudoti tokios analogijos, jei nustatant nuolatinę gyvenamąją vietą nėra siekiama nustatyti teismo jurisdikcijos pagal Reglamento Nr. 4/2009 3 straipsnį, o siekiama tik pagal Hagos protokolo 3 straipsnį (**orig. p. 8**) nustatyti teisę, taikomą išlaikymo prievolei.
- 20 Aiškinant sąvoką „nuolatinei gyvenamoji vieta“, vis dėlto būtina turėti omenyje tikslus, dėl kurių buvo priimta 1980 m. Hagos konvencija. Atsižvelgiant į preambulę, šios konvencijos tikslas yra tarptautiniu mastu apsaugoti vaikus nuo žalingų padarinių, kuriuos sukelia jų neteisėtas išvežimas ar laikymas, nustatyti tvarką, kuri užtikrintų greitą jų sugrąžinimą į valstybę, kurioje jie nuolat gyvena.

Tai patvirtina Hagos konvencijos 1 straipsnio a punktas, pagal kurį jos tikslas yra užtikrinti, kad neteisėtai į bet kurią susitariančiąją valstybę išvežti ar jose laikomi vaikai būtų greitai grąžinti. Tokiais sprendimais siekiama užtikrinti ir išlaikyti vaiko integraciją su šeimos ir socialine aplinka, kurioje jis buvo prieš pat neteisėtą išvežimą ar laikymą. Šis tikslas taip pat saugomas Europos teisės srityje. Tai nurodyta Reglamento Nr. 2201/2003 17 konstatuojamojoje dalyje, kurioje nustatyta, kad neteisėto išvežimo ar negražinimo atvejais vaiko gražinimas turėtų būti užtikrinamas nedelsiant.

- 21 Turint omenyje 1980 m. Hagos konvencijos tikslą, galima daryti prielaidą, kad faktinės aplinkybės, atsiradusios dėl neteisėto vaiko išvežimo, o vėliau – teismo sprendimo, įpareigojančio jį grąžinti, neįvykdymo, neturi lemti naujos nuolatinės gyvenamosios vietos išvežimo valstybėje susiformavimo ir išlaikymo prievolei taikytinos teisės pagal Hagos protokolo 3 straipsnio 2 dalį pasikeitimo. Tai prieštarautų 1980 m. Hagos konvencijos tikslui greitai reaguoti į neteisėtą kišimąsi į vaiko gyvenimo situaciją ir užkirsti kelią nutrūkti ryšiams su ankstesne nuolatine gyvenamąja vieta ir užmegzti santykius išvežimo valstybėje. Taikytinos teisės pasikeitimas dėl naujos nuolatinės gyvenamosios vietos laikymo valstybėje įgijimo tuo atveju, jei sprendimas dėl vaiko gražinimo nebuvo įvykdytas, būtų tik vaiko integracijos į aplinką ir teisinę erdvę toje valstybėje patvirtinimas, o tai savo ruožtu sukeltų netiesioginį neteisėto negražinimo į kilmės valstybę įtvirtinimą. Siekiant užkirsti kelią tokiems padariniams, galima daryti prielaidą, kad tai, jog teismas įpareigojo grąžinti vaiką, yra toks faktinių aplinkybių elementas, kuris liudija, kad vaiko gyvenimas laikymo valstybėje yra tik laikino pobūdžio, todėl atsižvelgiant į (**orig. p. 9**) laikinumą negali būti laikomas nuolatine gyvenamąja vieta. Tai pateisintų išvadą, kad tuo atveju, kai teismas įpareigojo grąžinti vaiką į valstybę, kurioje jis nuolat gyveno prieš pat neteisėtą išvežimą, dėl vaiko gyvenimo laikymo valstybėje pagal Hagos protokolo 3 straipsnio 2 dalį nesikeičia išlaikymo prievolei taikytina teisė.

VI. Išaiškinimo būtinybė siekiant priimti sprendimą

- 22 Nagrinėjamoje byloje Lenkijos teismai turi jurisdikciją pagal Reglamento Nr. 4/2009 5 straipsnį. Atsakovas išitraukė į ginčą, pateikdamas atsiliepimą į ieškinį, bet jame nepareiškė prieštaravimo dėl jurisdikcijos.
- 23 Siekiant priimti sprendimą byloje būtina nustatyti šalių išlaikymo prievolei taikytiną teisę. 2019 m. balandžio 11 d. sprendime *Sąd Rejonowy w Pile* taikė Lenkijos teisę. Šios teisės taikymas galimas tik darant prielaidą, jog ieškovai, nepaisant to, kad buvo neteisėtai išvežti ir buvo priimtas sprendimas, įpareigojantis juos grąžinti į Didžiąją Britaniją, įgijo nuolatinę gyvenamąją vietą Lenkijoje, nes integravosi į socialinę ir šeiminingą aplinką atvykę 2017 m., o tai pateisina taikytinos teisės nustatymą pagal Hagos protokolo 3 straipsnio 2 dalį.
- 24 Vis dėlto byloje nėra galimybės nustatyti Lenkijos teisės kaip taikytinos teisės remiantis specialiaisiais kriterijais, nustatytais Hagos protokolo 4 straipsnyje. Tam

reikėtų daryti prielaidą, kad ieškovų nuolatinė gyvenamoji vieta vis dar yra Didžiojoje Britanijoje. Tokiomis aplinkybėmis byloje nėra pagrindo nustatyti, kad ieškovai negalėtų gauti išlaikymo iš atsakovo pagal tos valstybės teisę. Todėl dabartiniame proceso etape negalima taikyti Lenkijos teisės pagal Hagos protokolo 4 straipsnio 2 dalį kaip bylą nagrinėjančios institucijos vietos teisės, o pagal Hagos protokolo 4 straipsnio 4 dalį – kaip šalių bendros pilietybės valstybės teisės. Šiuo atveju taip pat nėra taip, kaip nustatyta Hagos protokolo 4 straipsnio 3 dalyje, kad kreditorius pateikė ieškinį valstybės, kurioje yra skolininko nuolatinė gyvenamoji vieta, kompetentingai institucijai. Atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta yra Didžiojoje Britanijoje, o dėl to taip pat atmetama galimybė taikyti Lenkijos teisę kaip bylą nagrinėjančios institucijos vietos teisę.

(orig. p. 10)

- 25 Lenkijos teisės taikymo nepateisina ir šalių pasirinkimas. Tokia galimybė yra nustatyta Hagos protokolo 7 straipsnyje. Vis dėlto nėra pagrindo konstatuoti, kad šalys, prieš prasidedant procesui, pasirinko Lenkijos teisę kaip taikytiną pagal Hagos protokolo 7 straipsnio 2 dalį. Todėl apygardos teismas *ex officio* ėmėsi veiksmų, siekdamas nustatyti, ar šalys tik šio proceso tikslais išreikš valią nurodyti Lenkijos teisę kaip taikytiną juos siejančiai išlaikymo prievolei. Tai leistų pasirinkti Lenkijos teisę kaip taikytiną pagal Hagos protokolo 7 straipsnio 1 dalį, jei procesas tarp šalių vyksta Lenkijos teisme. Prie 2020 m. rugpjūčio 25 d. ieškovų procesinio dokumento buvo pridėtas jų motinos pareiškimas dėl Lenkijos teisės kaip taikytinos šiame procese ginčui nagrinėti pasirinkimo. O į du kartus atsakovui siųstą įpareigojimą dėl to nebuvo atsakyta. Tokiomis aplinkybėmis reikėjo konstatuoti, kad atsakovas aiškiai nepasirinko valstybės, kurioje nagrinėjama byla dėl išlaikymo prievolės, teisės kaip taikytinos teisės. Kaip teisės pasirinkimo negalima kvalifikuoti pareiškimo dėl ieškinio pripažinimo iš dalies, kurį atsakovas pateikė atsiliepime į ieškinį. Pagal Hagos protokolo 7 straipsnio 1 dalį reikalaujama aiškiai nurodyti taikytiną teisę, todėl pripažįstant ieškinį šios teisės negalima nurodyti numanomai. Be to, apeliaciniame skunde atsakovas faktiškai atsisakė pareiškimo dėl ieškinio pripažinimo.
- 26 Jei būtų pripažinta, kad vaikas neteisėto laikymo atveju, kai teismas įpareigojo grąžinti jį į kilmės valstybę, negali įgyti naujos nuolatinės gyvenamosios vietos išvežimo valstybėje, išlaikymo prievolei taikytina teisė pagal Hagos protokolo 3 straipsnio 1 dalį bus Didžiosios Britanijos teisė kaip valstybės, kurioje ieškovai gali toliau nuolat gyventi, teisė. Tokiomis aplinkybėmis atsiranda būtinybė įsikišti į atsakovo skundžiamą sprendimą, kaip numatyta Lenkijos procesinėje teisėje, nes šiame sprendime Lenkijos teisė taikoma kaip išlaikymo prievolei tarp šalių taikytina teisė.

<...>